

Blauwer dan blauw

BRIAN KABBES

Naast groen is blauw voor tuiniers de belangrijkste kleur om rekening mee te houden. Niet alleen komt het voor in veel tonen in bloem- en bladkleuren, het is ook de kleur van de hemel. Maar het ene blauw is het andere niet en de meest intense tinten kunnen zo dominant zijn dat ze nauwelijks te blussen zijn.

FOTO: AUTEUR

Hoe groot je tuin ook is, het firmament erboven is altijd nog groter. Dat ligt zo voor de hand dat je het soms zou vergeten, maar de lucht boven de beplanting is van wezenlijk belang voor hoe de beplanting eronder ervaren wordt. Niet alleen zorgt dit voor de onvermijdelijke en noodzakelijke afbakening naar boven, de koele blauwe kleur is samen met het groen van het loof het rustpunt in het vaak kleurrijke bloemgeweld van een beplanting. Stel je voor dat de hemel niet zacht blauw, maar knaloranje of neonfuchsia zou zijn, zie dan nog maar eens te genieten van alle weldoordachte, subtiele combinaties. Toch is blauw niet altijd een koele en neutrale kleur. Er zijn planten die bloeien in variaties van blauw die zonder Hinderwetvergunning nauwelijks toegepast kunnen worden.

Gloeïend blauw Hoe kan een koele kleur toch gloeien? Blijkbaar zonder noemenswaardige problemen, als je naar de bloemen van *Salvia patens* kijkt. Het lijkt wel alsof er in de bloemen een klein lampje is aangestoken. Als neonverlichting lokken ze moeiteloos insecten en onze blik naar zich toe. De bloemen zijn voor een salie reusachtig te noemen en beslist niet subtiel. Hoewel deze uit Centraal-Mexico afkomstige plant hier te boek staat als een niet-winterharde eenjarige, is het in het land van herkomst een langlevende vaste plant. Van een reis jaren geleden naar het verspreidingsgebied van *Salvia patens* in de Mexicaanse staat Guanajuato bracht ik een paar zaden mee van een aantrekkelijke variant die bij ons winterhard blijkt te zijn. Al jaren staan ze in de tuin en zonder afdekking komen ze tot nu toe elke winter probleemloos door, een ▶

Salvia patens

Hydrangea macrophylla 'Bodensee'

Meconopsis betonicifolia

hele prestatie gezien ons natte zee-klimaat. De bloemen van deze oervorm zijn diep kobaltblauw. Dat is een moeilijk inpasbare kleur, aangezien elke blauw-bloeiende plant die je er naast zet op eens een stuk minder blauw lijkt te zijn. Er zijn verschillende cultivars van *S. patens* in omloop in iets afwijkende blauwe tinten, waarvan het zachte blauw van 'Cambridge Blue' zeer begerenswaardig en veel bruikbaar is.

Meer onblusbaar blauw Moeilijk toepasbare blauwe tinten kom je bij veel meer tuinplanten tegen. Misschien wel de beruchtste van allemaal is de illustere Tibetaanse papaver, *Meconopsis betonicifolia*. Het blauw van de bloemen van deze planten is nauwelijks te beschrijven. Je kunt er met gemak in verdrinken, zo blauw. Maar een makkelijke plant is het beslist niet. Ze hebben frisse lucht en een koele bodem nodig om te floreren en verdragen tijdens de wintermaanden geen

FOTO: AUTEUR

Ceratostigma plumbaginoides

Hyacinthus orientalis 'Ostara'

Corydalis flexuosa

FOTO: AUTEUR

overmatig vocht. In de praktijk heb je dus weinig last van het luidruchtige blauw dat ze veroorzaken, ze gaan meestal al voortijdig dood.

Ook sommige boerenhortensia's kunnen er wat van. Een plant als *Hydrangea macrophylla* 'Bodensee' is door het gemene blauw dat ze vertoont eerder een rariteit dan een bruikbare tuinplant. Zeker op zure grond is de bloeikleur van deze gemakkelijke heester intens en hypnotiserend, op het psychedelische af. Een andere nogal fel blauw bloeiende heester is de veel lagere, laatbloeiende *Ceratostigma plumbaginoides*, loodplant. Ook riddersporen grossieren in harde kleuren, zoals de ongenadig blauwe *Delphinium* 'Völkerfrieden'.

In het najaar komen door het veranderende lichtblauwe tinten beter tot hun recht. Vandaar dat veel asters in de herfst zo diep van kleur lijken te zijn. Hetzelfde verschijnsel zien we bij *Phlox paniculata* tegen het vallen van de avond.

Exemplaren die overdag wat laffig lila bloeien krijgen een diepe blauwe gloed zodra het licht gaat dimmen.

Lenteblauw In de lente als de zon nog niet op volle kracht is en kleuren intenser lijken te zijn dan in de verzengende zomerzon, komt een dergelijke kleurverschuiving ook voor. Kijk maar op de Keukenhof. Vroegbloeiende hyacinten zoals de diepblauwe *Hyacinthus orientalis* 'Ostara' lijken wel van plastic. Onnatuurlijk blauw en pompeus staan ze in het gelid te wachten op hun 15 minutes of fame, meestal via een Japanse of Chinese camera.

Nu kunnen hyacinten bij mij niet veel goed doen. Er zijn maar weinig planten waaraan ik een hekel heb, maar voor hyacinten maak ik graag een uitzondering. Met hun geur van goedkope toiletverfrisser en plompe groei zijn ze eerder een karikatuur dan een serieus bolgewas. Dan zie ik liever krokussen, anemonen en

sieruien, die allemaal eveneens snoeihard blauw kunnen zijn. *Allium caeruleum* is daar een voorbeeld van: hoe blauw kan het zijn. Enkele bolletjes in een beplanting werken nogal onrustig en trekken de aandacht, in grotere hoeveelheden aangeplant werken ze juist harmonisch en rustgevend. Een mooi voorbeeld is dat van het gegeven dat bolgewassen bijna altijd in grote groepen moeten worden geplant voor het beste effect. Dat gaat ook op voor de wel erg blauwe helmbloem *Corydalis flexuosa* uit China. Hier en daar een polletje werkt als zand in het oog, grotere groepen laten het oog verdoofd achter: het best haalbare resultaat voor een vinnig blauw bloeiende plant. ■

Brian Kabbes is kweker, publicist en selecteur te Suameer, Friesland. Samen met zijn vrouw Meerim kweekt hij een bruikbaar sortiment vaste planten. Daarnaast is hij begeleider van botanische reizen naar Kirgizië. www.kabbes.nl